

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali “Jamoat salomatligi va umumiy gigiyena” kafedrası mudiri, Ibadulla Qochkarovich Abdullayevning 70 yilligiga bag‘ishlangan “Sog‘liqni saqlash tizimida menejmentning zamonaviy muammolari va istiqbollari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman 2025-yil 20-21 oktabr

SUV ORQALI TARQALADIGAN KASALLIKLARNI OLDINI OLISHGA QARATILGAN CHORA-TADBIRLAR

Karimova S.B.

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Jahon Sog‘liqni saqlash tashkilotining ekspertlari ma‘lumotlariga ko‘ra dunyodagi barcha kasalliklarning 80 foizi ifloslangan suv orqali yuqishi aniqlangan.

Suv orqali yuqadigan eng keng tarqalgan kasalliklardan ba‘zilari:

Xolera-Vibrio cholerae bakteriyasi keltirib chiqaradigan vabo og‘ir diareya kasalligi bo‘lib, agar davolanmasa, suvsizlanish va hatto o‘limga olib kelishi mumkin. U asosan ifloslangan suv va oziq-ovqat orqali yuqadi. Vabo epidemiyalari ko‘pincha sanitariya sharoitlari yomon va toza suvdan foydalanish imkoniyati cheklangan joylarda sodir bo‘ladi.

Qorin tifi-qorin bo‘shlig‘i isitmasi Salmonella typhi bakteriyasidan kelib chiqadi va ifloslangan oziq-ovqat va suvni iste‘mol qilish orqali tarqaladi. Ushbu kasallik sanitariya va gigiyena qoidalari etarli bo‘lmagan hududlarda keng tarqalgan. Simptomlar orasida yuqori isitma, bosh og‘rig‘i, qorin og‘rig‘i va o‘ziga xos atirgul rangli toshmalar mavjud.

Gepatit A - bu jigarga ta‘sir qiluvchi virusli infektsiya bo‘lib, ifloslangan suv va oziq-ovqatlarni iste‘mol qilish orqali yuqadi. Yomon sanitariya va shaxsiy gigiyena uning tarqalishiga yordam beradi. Alomatlar orasida charchoq, ko‘ngil aynishi, qorin og‘rig‘i, sariqlik va qorong‘i siydik mavjud. Gepatit A ni emlash va qo‘llarni to‘g‘ri yuvish kabi gigiyena qoidalariga rioya qilish orqali oldini olish mumkin.

Giardiasis Giardia lamblia parazitini tomonidan qo‘zg‘atiladi va dunyodagi eng keng tarqalgan suv bilan yuqadigan kasalliklardan biri hisoblanadi. Parazit bilan ifloslangan suvni yutish orqali yuqadi. Alomatlar orasida diareya, qorin kramplari, shishiradi va vazn yo‘qotish kiradi. Davolash antiparazitik dorilarni, shaxsiy va atrof-muhit gigiyenasini saqlashni o‘z ichiga oladi.

Leptospiroz - bu kasal hayvonlarning siydigi bilan ifloslangan suv yoki tuproq bilan aloqa orqali yuqadigan bakterial infektsiya. Bu yuqori isitma, kuchli bosh og‘rig‘i, mushak og‘rig‘i va qorin og‘rig‘i kabi bir qator alomatlarga olib kelishi mumkin. Leptospirozning oldini olish ifloslangan suvga ta‘sir qilishni kamaytirish va yaxshi gigiyena qoidalariga rioya qilishni o‘z ichiga oladi. Kontaminatsiyalangan manbalar bilan aloqa qilmaslik va kemiruvchilar populyatsiyasini nazorat qilish infektsiya xavfini kamaytirishga yordam beradi.

Botulizm - asab tizimiga ta‘sir qiluvchi neyrotoksin ishlab chiqaradigan Clostridium botulinum bakteriyalari keltirib chiqaradigan kam uchraydigan, ammo jiddiy kasallik. Oziq-ovqat botulizmi ifloslangan oziq-ovqat iste‘mol qilinganda paydo bo‘lib, ko‘rishning xiralashishi, gapirish va yutishda qiyinchilik, mushaklar kuchsizligi kabi belgilarga olib keladi. Kriptosporidioz Cryptosporidium protozoan parazitini tomonidan qo‘zg‘atiladi, u ifloslangan suv yoki oziq-ovqat orqali va infeksiyalangan odamlar yoki hayvonlar bilan bevosita aloqada tarqaladi. Alomatlar orasida suvli diareya, oshqozon kramplari, ko‘ngil aynishi va qayt qilish kiradi. Aksariyat holatlar davolanmasdan o‘tib ketgan bo‘lsa-da, immuniteti zaif odamlar jiddiy alomatlarga duch kelishlari mumkin. Oldini olish suvni to‘g‘ri tozalash, filtrlash va gigiyena usullarini o‘z ichiga oladi.

Amyobiaz - Entamoeba histolytica protozoa parazitini keltirib chiqaradigan amyobiaz butun dunyo bo‘ylab diareya kasalligining muhim sababidir. Parazitni o‘z ichiga olgan najas bilan ifloslangan suv yoki oziq-ovqat bilan yuqadi.

Suv orqali yuqadigan kasalliklarning ta‘sirini yumshatishda profilaktika muhim rol o‘ynaydi. Quyidagi asosiy strategiyalarni amalga oshirish talab etiladi:

- Xavfsiz suv manbalarini ta‘minlash: Qaynatish, filtrlash yoki kimyoviy zararsizlantirish kabi usullarni qo‘llash orqali toza va ifloslanmagan suvga kirishni kafolatlash choralari ko‘ring.

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali “Jamoat salomatligi va umumiy gigiyena” kafedrasi mudiri, Ibadulla Qochkarovich Abdullayevning 70 yilligiga bag‘ishlangan “Sog‘liqni saqlash tizimida menejmentning zamonaviy muammolari va istiqbollari” mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman 2025-yil 20-21 oktabr

- Sanitariyani yaxshilash: Suv manbalarining inson va hayvonlar chiqindilari bilan ifloslanishining oldini olish uchun sanitariya inshootlarini yaxshilash.

-Gigiyena tadbirlariga rioya qilish: Sovun va toza suv yordamida qo‘llarni to‘g‘ri yuvishni tavsiya eting, ayniqsa oziq-ovqat bilan ishlashdan oldin va hojatxonadan foydalangandan keyin.

Bundan tashqari, insonlar tez-tez shifokor ko‘rigidan o‘tish tavsiya etiladi ya‘ni, kasallikni davolashdan ko‘ra uni oldini olish yaxshiroqdir.

